

Nr 54.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående reglering av rätten att hålla grindar över enskild väg till vilken statsbidrag utgår.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 168, av herr *Onsjö* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående reglering av rätten att hålla grindar över enskild väg, till vilken statsbidrag utgår».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

G ä l l a n d e b e s t ä m m e l s e r angående statsbidrag till enskild väghållning finnas i kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800). Enligt nämnda kungörelse fordras för rätt till statsbidrag att väghållarna sluta kontrakt med vederbörande länsstyrelse. Kontraktet skall innehålla bland annat förbindelse för väghållarna att icke avstänga vägen för trafik, där ej länsstyrelsen i visst hänseende eller för viss tid finner skäligt medgiva sådant avstängande.

I 14 § lagen den 3 september 1939 (nr 608) om enskilda vägar stadgas, att, då vid förrättning eller genom dom bestämts, att enskild väg må för fastighet byggas eller begagnas, till förmån för fastigheten må, där det kan ske utan märkligt men för annan fastighet, föreskrivas, att grind eller led ej får bibehållas eller uppsättas å vägen annorstädes än i ägogräns, i korsning av järnväg, spårväg eller vattenväg eller där det erfordras för fullgörande av stadgad stängelskyldighet. Vid meddelande av dylikt förordnande må dess tillämpning i övrigt begränsas efter vad som prövas skäligt. Enligt övergångsbestämmelserna till lagen skola bestämmelserna i förevarande paragraf äga motsvarande tillämpning i fall då rätt till väg eller skyldighet att hålla väg bestämts genom förrättning eller dom enligt förut gällande lagbestämmelser.

I vidare mån än nu nämnts synes rätten att uppsätta eller bibehålla grind eller led över enskild väg icke vara reglerad i författningsbestämmelser. I anslutning härtill må erinras om bestämmelserna i 7 och 32 §§ lagen den 30 juni 1943 (nr 431) om allmänna vägar. I 7 § föreskrives, att enskild väg som prövas nödig för den allmänna samfärdseln eller eljest befinnes vara till synnerligt gagn för det allmänna må förändras till allmän. Enligt 32 § må å väg icke utan länsstyrelsens tillstånd förekomma upplag, grind eller annan anordning, som bereder olägenhet för samfärdseln eller väghållningen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande över motionen från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, varjämte utskottet berett Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Kungl. automobil klubben och Motormännens riksförbund tillfälle att yttra sig över densamma. Av utlåtandena må här återgivas följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört följande.

Att för närvarande å enskilda vägar förekomma grindar, vilkas nytta för väghållarna icke står i rimlig proportion till deras menliga inverkan för vägförande, torde vara riktigt.

En viss begränsad möjlighet att meddela förbud mot bibehållande eller upprättande av grind eller led över väg finnes i 14 § lagen den 3 september 1939 om enskilda vägar. Därast en utvidgning av nämnda möjlighet skall komma till stånd måste man, såsom motionären även framhållit, gå fram med stor försiktighet. Emot intresset att minska antalet grindar över väg står ett betydande ägofredsintresse. En inskränkning i rätten att hålla grind över väg kan få vittgående följder med avseende på stängselskyldigheten samt hindra markägare att rationellt utnyttja betesmarker, som beröras av vägen.

Ifrågavarande spørsmål var föremål för behandling i samband med tillkomsten av gällande kungörelse angående statsbidrag till enskild väghållning. Vid propositionsbehandlingen av förslaget (prop. nr 212/1939, s. 35) anförde sålunda föredragande departementschefen följande.

»I ett par yttranden har jämväl ifrågasatts att såsom villkor för statsbidrag skulle föreskrivas, att grind som regel ej finge förekomma över vägen. Det kan ingalunda bestridas, att förekomsten av grindar å en väg utgör en avsevärd olägenhet för trafiken. Å andra sidan torde ett påbud att mera allmänt borttaga grindarna å de enskilda vägarna förorsaka markägarna betydande utgifter. Föreskrift om borttagande av grind torde därför möjligen böra förknippas med rätt för väghållarna att inräkna därav föranledda kostnader i det belopp, varå statsbidrag kan erhållas. Emellertid är jag icke beredd att nu taga slutlig ståndpunkt till denna fråga. I samband med den översyn av ifrågavarande bestämmelser, som inom snar framtid torde komma att verkställas, synes även spørsmålet om grindarna å de enskilda vägarna kunna närmare övervägas.»

Med anledning härav samt jämväl med hänsyn till vad ovan i övrigt anförts har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke något att erinra mot att en utredning i enlighet med motionen kommer till stånd. Utredningen synes lämpligen böra utföras i samband med den för närvarande inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen pågående av Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1945 anbefallda översynen av vissa frågor rörande den enskilda väghållningen.

Sveriges lantbruksförbund har icke funnit det påkallat att genom lagstiftning ytterligare reglera rätten att uppsätta grindar. Förbundet har därvid framhållit, att sådana omständigheter som anläggandet av särskilda beten, de relativt stora kostnader, som hållandet av stängsel medförde, samt bristen på arbetskraft och material syntes leda till att användandet av fasta stängsel, som korsade vägar, mer och mer komme att upphöra. Då därtill komme, att frågan om rätten att hålla grind över enskild väg i varje särskilt fall berörde en begränsad och relativt liten grupp intressenter och då dels problemets betydelse syntes komma att minska med varje år och dels

vissa stora inskränkningar i rätten redan förefunnes, har förbundet ansett det även i fortsättningen böra överlämnas åt vägintressenterna att träffa frivilliga uppgörelser i frågan.

I huvudsak samma synpunkter ha framförts av *Riksförbundet landsbygdens folk*.

Såväl *Kungliga automobil klubben* som *Motormännens riksförbund* ha tillstyrkt bifall till motionen.

Utskottet. Såsom framgår av den föregående redogörelsen förutsattes vid införandet av 1939 års bestämmelser angående statsbidrag till enskild väghållning att frågan om reglering av rätten att hålla grindar över enskild väg senare skulle upptagas till förnyade överväganden. Med hänsyn härtill vill utskottet biträda motionärens förslag att nämnda spörsmål nu utredes. Denna utredning synes utskottet lämpligen böra utföras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen i anslutning till inom ämbetsverken pågående översyn av vissa frågor rörande den enskilda väghållningen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionen II: 168 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville överlämna motionen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen för att av ämbetsverken tagas under övervägande vid fullgörandet av dem den 11 maj 1945 meddelat uppdrag att verkställa översyn av vissa frågor rörande den enskilda väghållningen.

Stockholm den 10 juni 1948.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 51.